

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад був здійснений за підтримки Фонду прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не зобов'язує Суд. Для отримання додаткової інформації ознайомтеся з повідомленням про авторські права в кінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційне повідомлення з юриспруденції Суду №110

Липень 2008

The Georgian Labour Party/Грузинська лейбористська партія проти Грузії - 9103/04

Рішення від 8.7.2008 [Секція II]

Стаття 3 Протоколу № 1

Вільне вираження думки нпроду

Балотування на виборах

*Введення активної системи реєстрації виборців незадовго перед виборами у «постреволюційному» політичному контексті, спрямоване на виправлення проблеми хаотичних виборчих списків: немає порушення.
Жодних доказів зловживання владою або виборчих підтасувань не було наведено у копії скарги на пропрезидентську більшість у виборчих комісіях на всіх рівнях: немає порушення.
Незаконне і безпідставне виключення двох виборчих округів із загальнодержавного голосування: порушення : немає порушення.*

Факти: У листопаді 2003 року у Грузії відбулися загальні парламентські вибори. Їх результат вирішувався відповідно до двох виборчих систем - мажоритарним голосуванням і пропорційним представництвом. Грузинська лейбористська партія отримала 12,4% голосів, відданих за принципом пропорційного представництва, що відповідає 20 із 150 місць у Парламенті, зарезервованих для кандидатів за партійними списками. Демонстранти, які протестували проти сфальсифікованих виборів і закликали до відставки президента Грузії Едуарда Шеварнадзе, зірвали першу сесію новообраного Парламенту (так звана «Революція троянд»). Президент Шеварнадзе пішов у відставку, і Верховний суд Грузії скасував результати пропорційного представництва загальних виборів. Пізніше було вирішено провести президентські вибори у січні 2004 року, а повторні парламентські вибори були, зрештою, заплановані на 28 березня 2004 року. Центральна виборча комісія (ЦВК) прийняла постанову, що вимагала опублікувати на виборчих

округах попередні списки виборців, і зобов'язувала виборців прийти туди і перевірити наявність їхніх імен у списках і, за необхідності, зробити запит про будь-які виправлення. Після різноманітних скарг про порушення на виборах 28 березня, ЦВК скасувала результати на виборчих округах Кобулеті і Хулой Автономної республіки Аджарія, і призначила на 18 квітня 2004 року дату нового голосування. Однак, того дня виборчі дільниці на цих двох округах не вдалося відкрити через напругу між центральними і місцевими органами влади. Того ж дня ЦВК підрахувала голоси і оголосила результати виборів 28 березня; партія-заявник отримала 6,01% голосів, що не було достатнім для подолання 7% бар'єру, необхідного для отримання місць у Парламенті. Партія-заявник безуспішно подавала апеляції до Верховного суду і Конституційного суду.

Право: Стаття 3 Протоколу № 1 – *Нова система реєстрації виборців:* Належна організація списків виборців була передумовою вільного і справедливого голосування. Ефективність права балотування на виборах, безсумнівно, залежить від справедливого здійснення права голосу. Таким чином, якщо до списку виборців не включили деяких виборців і/або дозволи кількаразову реєстрацію інших, такі організаційні помилки не тільки шкодили б інтересам виборців, але могли також зменшити шанси кандидатів на рівне і справедливе балотування на виборах. Таким чином, існує достатньо тісний причинно-наслідковий зв'язок між правом партії-заявника балотуватися на повторних парламентських виборах і її скаргами на систему реєстрації виборців. Як зазначається у доповіді спостережної місії ОБСЄ/БДПЛ на виборах, введення нової «активної» системи реєстрації виборців дозволило ЦВК усунути багато помилок, консолідувати рукописні списки виборців у єдину комп'ютеризовану базу даних і надати виборчі права додатковим 145 000 виборців. Навіть незважаючи на те, що нова система мала ряд недоліків, на думку Суду, важливішим є те, що влада не шкодувала зусиль, аби зробити повторні вибори справедливішими. Враховуючи, що влада мала завдання усунути проблеми з хаотичними списками виборців у дуже стислий термін (між 25 листопада 2003 і 28 березня 2004 року), у «постреволюційній» політичній ситуації, було б надмірним і нездійсненним тягарем очікувати на їх ідеальне вирішення. Отже, несподівані зміни у правилах реєстрації виборців за один місяць до повторного голосування не підлягають критиці відповідно до статті 3 Протоколу № 1. Щодо того, чи нова система, яка частково переклала відповідальність за точність виборчих списків із влади на виборців, була сумісною з абсолютним зобов'язанням договірної держави забезпечити вільне волевиявлення народу, грузинська держава, яка не одна обрала таку систему, мала надати широку свободу у цьому відношенні. В цілому, активна система реєстрації виборців не може сама по собі бути рівнозначною порушенню права партії-заявника на балотування на виборах. За конкретних обставин даної справи, ця система виявилась не причиною проблеми порушень голосування, але розумною спробою виправити її, не забезпечуючи ідеальне вирішення.

Висновок: немає порушення (одноголосно).

Склад виборчих комісій: Головною метою виборчої комісії було забезпечити ефективне управління вільними і справедливими виборами неупередженим чином, чого було неможливо досягнути, якби ця комісія стала ще одним форумом політичної боротьби між кандидатами на виборах. Частка семи членів із 15 у виборчих комісіях, включно з головами, що мали розподіляти голоси, і були призначені президентом Грузії і його партією, була особливо високою, порівняно з іншими правовими системами у Європі. Пропрезидентські сили мали, таким чином, відносну більшість відносно до представників інших політичних партій у виборчих комісіях на всіх рівнях.

Такому складові бракувало достатніх стримувань і противаг проти президентської влади, і комісії навряд чи могли бути незалежними від зовнішнього політичного тиску. Однак, за відсутності будь-яких доказів конкретних актів зловживання владою або виборчих підтасувань, вчинених виборчими комісіями на шкоду партії-заявнику, жодних порушень її права на балотування не могло бути встановлено. Суд не міг встановити порушення статті 3 Протоколу № 1 виключно на підставі твердження, не важливо, наскільки імовірного, що ця система створила можливості для фальсифікації виборів.

Висновок: немає порушення (п'ятьма голосами проти двох).

Позбавлення виборчого права виборців Хуло і Кобулеті: Нездатність виборців Хуло і Кобулеті брати участь у повторних парламентських виборах, проведених за пропорційною системою, слід розглянути відповідно до принципу загального виборчого права. Згідно статті 3 Протоколу № 1, партія-заявник має право посилатися на електорат Хуло і Кобулеті, незалежно від своїх шансів отримати більшість їхніх голосів. Позбавлення виборців виборчого права, особливо, якщо це було протиправним, могло завадити ефективному здійсненню права кандидата балотуватися на виборах. Суд не ставив під сумнів правдивість твердження Уряду, що на виборчих дільницях Хуло і Кобулеті мали місце порушення. Швидше джерелом занепокоєння Суду було скасування результатів виборів у цих двох округах, оскільки ЦВК не лише перевищила свої повноваження, але також діяла без належної правової основи і процесуальних гарантій. Ані Уряд, ані ЦВК не навели відповідних і достатніх причин, аби пояснити, чому, без вивчення виборчих матеріалів від кожної дільниці і заслухання свідків, ЦВК дійшла висновку, що всі результати у цих двох округах заслуговують на скасування. На думку Суду, рішення ЦВК проігнорувало слідчі заходи, передбачені Виборчим кодексом (розкриття виборчих мішків і перерахунок бюлетенів), і скасування результатів виборів виключно через твердження про порушення голосування віддає сваволею. Крім того, після неспроможності відкрити виборчі дільниці 18 квітня 2004 року, ЦВК прийняла поспішне рішення про завершення загальнодержавних виборів, хоча Виборчий кодекс передбачає вісімнадцятиденний період для підбиття результатів виборів. Для ЦВК було б більш сумісним із основоположними принципами верховенства права відмінити заплановані вибори в Хуло і Кобулеті, у вигляді чіткого, формального і обґрунтованого рішення. Беручи до уваги абсолютні зобов'язання держави і важливість принципу загального виборчого права, Суд не міг погодитися із законним інтересом мати новий Парламент, обраний «за розумний проміжок часу», як із достатнім виправданням для нездатності і небажання держави-відповідача вжити подальших розумних заходів для здійснення виборчого права 60000 аджарськими виборцями (які представляють близько 2,5% зареєстрованих виборців країни) після 18 квітня 2004 року.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 14 в сукупності зі статтею 3 Протоколу № 1 – У світлі усіх наданих матеріалів, Суд не знайшов будь-яких доказів, які могли б підтвердити, що один із оспорюваних виборчих механізмів – система реєстрації виборців і склад виборчих комісій – або події, які мали місце у Хуло і Кобулеті, були виключно спрямовані проти партії-заявниці і не зачіпали інших кандидатів, котрі балотувалися на виборах.

Висновок: немає порушення (одноголосно).

Стаття 41 - Встановлення порушення становить достатню компенсацію за моральну шкоду.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини

Це резюме, підготовлене Секретаріатом, не є обов'язковим для Суду.

Посилання на [Інформаційні повідомлення з юриспруденції](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька. Цей переклад був здійснений за підтримки Фонду прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не зобов'язує Суд, і Суд не несе відповідальності за його якість. Він може бути завантажений з бази даних судової практики Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, яким Суд надав його. Він може бути відтворений у некомерційних цілях за умови зазначення повної назви справи разом з вище вказаним повідомленням про авторські права і посиланням на Фонд прав людини. Будь-яку особу, яка бажає використовувати переклад або його частину в комерційних цілях, просимо зв'язатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.

Click here for the [Case-Law Information Notes](#)